

УДК 336.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.25>**Липко Н.М.**начальник департаменту управління активами,
ТОВ КУА «Портфельні інвестиції»ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1965-674X>**Лурко Назарій**

"Portfolio investments" Ltd

**ПРОБЛЕМА ДИСКОНТУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАКТИЦІ
ПІДГОТОВКИ ТА ПРЕЗЕНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ НА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ
ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ**

**THE PROBLEM OF DISCOUNTING IN THE UKRAINIAN PRACTICE
OF PREPARING AND PRESENTING FINANCIAL STATEMENTS
IN THE CONTEXT OF TRANSITION TO INTERNATIONAL
FINANCIAL REPORTING STANDARDS**

У статті розглянуто механізм дисконтування як невід'ємну передумову складання якісної фінансової звітності згідно з вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності. Якісна фінансова звітність необхідна для прийняття ефективних економічних рішень усіма суб'єктами, залученими до господарської діяльності. Дисконтування, як механізм приведення майбутньої вартості грошових потоків до теперішньої, тривалий час розглядався як чужий для вітчизняної практики та всіляко ігнорувався фахівцями. Дане дослідження доводить, що дисконтування є простим та корисним інструментом для складання доречної та правдивої фінансової звітності. В кінцевому випадку це веде до підвищення ефективності ринків капіталу та фінансових ринків, що реалізуються у довгостроковому економічному зростанні країни.

Ключові слова: фінансові ресурси, дисконтування, теперішня вартість, відсоткова ставка, фінансова звітність.

The article considers the instrument of discounting and the concept of present value of money as one of the basic theories of finances. The mechanism of discounting as an integral element of qualitative financial information according to the requirements of IFRS is considered in the article. Qualitative financial information is required by all stakeholders of business in order to make effective economic decisions. Talking about stakeholders, IFRS usually means those economic agents that make decisions about funding the business. Therefore, qualitative financial information, presented in financial reports, is able to affect efficiency of any business. In the end, economic efficiency of every separate business is going to be realized in the overall economic growth of a country. Discounting has been traditionally avoided by the national finance professionals. They have considered this practice as over complicated and unnecessary. They have been using any possible loopholes to manipulate with discounting for the purpose of presenting the most suitable for them financial information. The research proves that discounting is an easy and valuable instrument to prepare faithful and reliable financial information for its final users. This creates benefits for every stakeholder in the context of effective usage of its resources. It creates benefits for every business in the context of more efficient management, based on qualitative financial information. It creates benefits for governments in the context of better financial information for the purpose of taxation. In the end, it leads to more effective financial markets, which, in turn, are realized in the long term economic growth of the country. This was the main goal why Ukraine implemented IFRS in its internal business practices. The country desired to become a part of international financial environment. It could be done via application of common accounting and reporting policies. If a company itself wants to be successful in international terms, it also has to apply these unified standards. Discounting is an integral part of these standards and must be used consistently.

Key words: discounting, financial resources, present value, financial reporting, interest rate.

Постановка проблеми. Фінанси підприємства це система взаємовідносин, що виникають в процесі використання фінансових ресурсів, формування основного та оборотного капіталу, використання цих ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності, тощо. Фінанси виконують ряд функцій, серед яких не останньою за важливістю є інформаційна. Інформаційна функція фінансів полягає в інформуванні користувачів щодо операцій та результатів діяльності підприємства, його активів та вимог до цих активів, ефективності менеджменту, шляхом відображення цих операцій в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності.

Питання вартості грошей у часі є одним із ключових у фінансовій науці, бухгалтерському обліку та звітуванні. Вартість грошей у часі та коректне її відображення між різними періодами є критичними та ключовими для людей, що приймають економічні рішення – від власників та менеджерів бізнесу до інвесторів та кредиторів. Концепція вартості грошей в часі базується на аксіомі, що одна гривня сьогодні коштує дорожче, ніж одна гривня через рік, через вплив інфляції, ризиків, відсоткових ставок та можливості отримання потенційного альтернативного доходу [1]. Чи не базовою основою концепції вартості грошей в часі є питання відсоткової ставки, яка виступає інструментом приведення майбутньої вартості грошей до теперішньої.

Правильне відображення вартості грошей в часі і, зокрема, приведення майбутньої вартості грошей до теперішньої здійснюється за допомогою механізму дисконтування. Дисконтування та теперішня вартість грошей це питання правильного відображення інформації у фінансовій звітності, а, отже, це питання доречності фінансової інформації та правдивості її подання. Bazуючись на цій інформації, користувачі фінансової звітності, передусім, інвестори та кредитори, приймають рішення щодо надання фінансових ресурсів суб'єктам господарювання. Звідси випливає, що питання дисконтування – це питання ефективності ринків капіталу, які виступають посередниками між інвесторами та бізнесом. Питання дисконтування це питання правильного відображення інформації у фінансовій звітності, що є базою для прийняття рішень менеджерами компанії та її власниками. Отже, питання дисконтування це питання ефективності бізнесу. Зрештою питання дисконтування це питання відображення активів, зобов'язань, витрат та доходів підприємства, а отже це питання оподаткування та доходів бюджету.

Правдивість подання та доречність є основними якісними характеристиками фінансової звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) [4]. Якісна фінансова звітність сприяє зростанню ефективності ринків капіталу, кращим управлінським рішенням, уніфікації міжнародних фінансових ринків та прозорішому бізнес середовищу. Згадувані чинники сприяють кращому використанню економічних ресурсів, що має забезпечити економічне зростання країни в довгостроковій перспективі. Саме з цією метою в Україні і запроваджувалися МСФЗ, і саме тому суб'єктам господарювання важливо дотримуватися їх вимог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Традиційно питанню вартості грошей в часі та теорії відсоткової ставки присвячено безліч досліджень та публікацій, оскільки це базові концепції фінансів. Є багато професійних статей з тематики дисконтування та теперішньої вартості грошей, роз'яснень відповідних регулятивних органів чи практичних рекомендацій. Однак, бракує статей, що досліджують практику дисконтування в рамках МСФЗ в Україні, які є відносно новими для переважної більшості українських підприємств.

Очевидно, що головною проблематикою серед вітчизняних дослідників проблем дисконтування є власне обґрунтування ставки дисконтування. Такою проблематикою займалися Турпак Т., Карлова І., Масалітіна В., Коваль Н., Ралко О., Корбутяк А., Пернарівський О., Бондаренко К. Більш широко концепцію вартості грошей в часі розглядали такі вчені як Карпунь І., Зайцев О., Дзюблюк О., Цимбалюк І., тощо. Недостатньо дослідженими залишаються області застосування концепції дисконтування в

рамках МСФЗ, оскільки дана практика є достатньо новою для України. Такими питаннями безпосередньо займалися Курган Н., Шепелюк В., Юнацький М., Тралю І., тощо.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є дати чітке визначення коли, за яких обставин і яким чином застосовується дисконтування в рамках МСФЗ, спираючись на концепцію вартості грошей в часі, вказівки відповідних стандартів та практичний досвід. Метою статті також є довести, що дисконтування є простим та ефективним інструментом відображення доречної та правдивої фінансової інформації, а не незрозумілою вимогою чужих українським підприємствам МСФЗ. Дана мета реалізована шляхом реалізації наступних цілей:

- Визначення випадків, коли дисконтування є необхідним;
- Переліку винятків, коли дисконтування можна не застосовувати;
- Обґрунтування вибору ставки дисконтування;
- Опис процедури застосування дисконтування до фінансових інструментів.

Виклад основного матеріалу. Традиційно у вітчизняній традиції бухгалтерського обліку та фінансової звітності не здійснювалося дисконтування грошових сум, представлених у фінансовій звітності. Тривалий час панував міф, що дисконтуванню підлягають тільки довгострокові статті, а не короткострокові. Фінансові спеціалісти підприємств, як правило, намагалися довести, що вплив дисконтування на статтю у фінансовій звітності є несуттєвим, і це вважалося підставою для його уникнення. Це ставило під сумнів доречність та правдивість такої фінансової звітності для кінцевих користувачів. Знову ж таки, кінцевими користувачами фінансової звітності в Україні традиційно вважалися регулятивні органи. У той час як насправді фінансова звітність готується для кредиторів та інвесторів підприємства, які надають йому фінансові ресурси [3]. Якісна фінансова звітність їм потрібна, щоб ухвалювати ефективні економічні рішення щодо надання фінансових ресурсів компанії.

В останні десять років багато підприємств в Україні перейшли на складання та подання фінансової звітності згідно із МСФЗ. Дані стандарти вимагають дисконтування як одну із базових основ фінансової звітності, зокрема, фінансових інструментів. Тому багатьом підприємствам доводиться на практиці опановувати хитрощі та засади дисконтування. В той же час залишається багато запитань та пасток на цьому шляху. Перелік підприємств, що в Україні повинні складати та подавати свою звітність за МСФЗ є наступним [8]:

1. Підприємства, що становлять суспільний інтерес (емітенти, банки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи, тощо).
2. Публічні акціонерні товариства.
3. Підприємства видобувної галузі.
4. Підприємства, які здійснюють господарську діяльність за видами, перелік яких встановлюється КМУ.
5. Материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес.
6. Материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств.

Переважаюча більшість підприємств є невеликими та не мають достатньо кваліфікованих кадрів, щоб правильно та послідовно виконувати вимоги МСФЗ щодо дисконтування. Як мінімум, вони намагаються мінімізувати перелік операцій, до яких застосовується процедура дисконтування та уникнути її там, де це можливо. Вимога дисконтування видається чужою для української практики та, в кращому випадку, просто формально виконується, не ставлячи собі за мету більш якісно презентувати фінансову інформацію.

Дисконтування – це процедура переведення майбутньої вартості грошей у теперішню, за допомогою якої враховується ефект знецінення грошей у часі. Це процедура за допомогою якої вирівнюється вартість грошей в часі. Дисконтування застосо-

ується до багатьох операцій, що відображаються у фінансовій звітності, незалежно від того, чи мають вони короткостроковий чи довгостроковий характер. Операції, що потребують дисконтування за МСФЗ [3]:

1. Придбання активів із суттєвою відстрочкою платежу.
2. Забезпечення на демонтаж і ліквідацію основних засобів.
3. Довгострокові виплати та позики працівникам.
4. Фінансові інструменти, що обліковуються за амортизованою вартістю.
5. Розрахунок резерву очікуваних кредитних збитків.
6. Визначення цінності використання нефінансових активів для цілей знецінення;
7. Оцінка справедливої вартості доходним методом (через дисконтування грошових потоків).
8. Контракти з клієнтами з істотним компонентом фінансування.
9. Розрахунок орендних зобов'язань орендаря та дебіторської заборгованості орендодавця (у випадку фінансової оренди).
10. Інші випадки.

Для більшості із зазначених прикладів ставки дисконтування не переглядаються. Вони «вмонтовуються» в операцію (статтю активів, зобов'язань чи звіту про фінансовий результат) в момент її визнання та не змінюються протягом усього строку існування операції. Тобто, наприклад, зміна ринкових ставок як бази для визначення ставки дисконтування не передбачатиме перегляду первісної ставки дисконтування. Натомість, зміна умов самої операції потягне за собою визнання нового інструменту з новою ставкою дисконтування. Винятками з даного правила є забезпечення на демонтаж та ліквідацію основних засобів, визначення цінності використання нефінансових активів для цілей знецінення, оцінка справедливої вартості доходним методом та деякі інші випадки дисконтування. У цих випадках ставки дисконтування переглядаються.

Вибір правильної ставки дисконтування це також серйозний виклик для управлінського персоналу підприємства. МСФЗ вимагають, щоб ця ставка була "pretax asset specific tax rate". Передусім, дана ставка повинна бути максимально ринковою. Також важливо, щоб ставка була такою, що застосовується в аналогічних або схожих операціях з аналогічними або схожими активами [7]. Тобто, якщо підприємство надає позику своєму контрагенту, то повинно використати ринкову ставку за аналогічними позиками, що надаються на ринку. Цілком виправдано для різних операцій використовувати різні ставки дисконтування. Методики дисконтування повинні переглядатися так часто, наскільки підприємство володіє новими інструментами та інформацією для нього.

Існують певні винятки щодо застосування процедури дисконтування. Так, не дисконтується товарна дебіторська заборгованість, оскільки товари, роботи та послуги мають власну вартість, ринкове значення якої може змінитися у довгостроковій перспективі, а отже дисконтування втрачає сенс. Не дисконтується також дебіторська чи кредиторська заборгованість, по якій нараховуються відсотки за ставкою, що дорівнює ринковій. В такій ситуації ринкова ставка вважається ефективною. Не дисконтується прострочена заборгованість, оскільки не можливо визначити часовий період та частоту надходження грошових коштів, оскільки термін погашення невідомий. Для застосування техніки дисконтування потрібні як мінімум три компоненти – ставка, майбутні грошові потоки і строк дії фінансового інструмента. У випадку простроченої заборгованості немає строку дії фінансового інструмента. Тому, прострочена заборгованість не дисконтується. Такий самий принцип застосовується до заборгованості «на вимогу».

В українській професійній спільноті закоренилася думка, що дисконтування потребують тільки довгострокові операції. Як видно із трактування МСФЗ вище, дисконтування проводиться завжди незалежно від того чи є актив/зобов'язання поточним чи довгостроковим. Важливим є суттєвість впливу такого дисконтування. Поріг суттєвості встановлює управлінський персонал підприємства у професійному

судженні, що має бути відображено в обліковій політиці. В стандартах МСФЗ не має чіткого кількісного вираження порогу суттєвості. В МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» згадується наступне: якщо обмін борговими інструментами між існуючим позичальником і позикодавцем стався на суттєво відмінних умовах, визнають погашення первісного фінансового зобов'язання та виникнення нового фінансового зобов'язання. Умови вважаються такими, що суттєво відрізняються, якщо дисконтована теперішня вартість грошових потоків в нових умовах, включаючи будь-які сплачені гонорари за вирахуванням отриманих гонорарів дисконтовані із застосуванням первісної ефективної ставки відсотка, відрізняються щонайменше на 10% від дисконтованої теперішньої вартості решти грошових потоків за первісним фінансовим зобов'язанням [5]. Це практично єдиний випадок, коли МСФЗ оперують цифрами в контексті суттєвості. Іншим міфом щодо дисконтування є той, що дисконтуванню підлягають тільки монетарні статті. Насправді, суттєвий компонент фінансування в контрактах з клієнтами (аванси отримані) також підлягають дисконтуванню.

Дисконтування не змінює загальний фінансовий результат, а перерозподіляє доходи і витрати у часі. При дисконтуванні виникають доходи та витрати, але вони з часом елімінуються, що в цілому призводить до відсутності фінансового результату. Дане твердження є важливим для комунікації підприємства із регулятивними органами. Використовуючи дисконтування правильно, важко маніпулювати фінансовими результатами для цілей оптимізації оподаткування.

Інші правила та секрети успішного дисконтування в МСФЗ є наступними [6]:

1. Дисконтування впливає на доходи і витрати, активи та зобов'язання (елементи капіталу не дисконтуються).

2. Дисконтування не змінює загальний фінансовий результат, а перерозподіляє доходи та витрати в часі.

3. Результат дисконтування значно більш чутливий до величини грошових потоків, ніж до ставки дисконтування. Тому потрібно витратити більше часу на пошук найбільш достовірних грошових потоків, а не ідеальної ставки дисконтування.

4. Дисконтування не здійснюється, якщо його вплив несуттєвий (поріг суттєвості має бути зазначений в обліковій політиці).

5. Відсоткова частина, що утворюється при дисконтуванні, зазвичай нараховується нерівномірно (за ефективною процентною ставкою).

6. В якості періоду, для якого визначається ставка дисконтування слід застосовувати якомога коротший період.

7. Для визначення ставок дисконтування зазвичай застосовуються ринкові ставки в тому числі скориговані під аналогічні умови.

8. Ставка дисконтування, яка застосовується для обліку, зазвичай залежить від кредитоспроможності боржника (дебітор або кредитор).

9. Як правило, за винятком зазначених вище випадків ставки дисконтування не переглядаються. Так у випадку із фінансовими інструментами, що оцінюються за амортизованою собівартістю, ставка дисконтування прикріплюється до фінансового інструменту та живе з ним до припинення визнання. У випадку потенційного перегляду ставки це би змінило природу фінансового інструменту на такий, що оцінюється за справедливою вартістю. Ставка може змінитися тільки у випадку суттєвої модифікації фінансового інструменту, що тягне за собою припинення визнання поточного фінансового інструмента та визнання нового фінансового інструмента з новою ставкою.

10. Ставки дисконтування – це облікові оцінки, які можуть (повинні) відрізнятися за об'єктами дисконтування та орієнтуються на боржника. Єдиної для всіх ставки дисконтування не існує.

11. Перегляд методики дисконтування потрібно здійснювати так часто, коли міняються обставини, або коли управлінський персонал отримує нову інформацію чи нові інструменти.

Однією із найскладніших складових МСФЗ є фінансові інструменти. Це, як правило, найважчі для розуміння та застосування стандарти в практиці вітчизняних підприємств. Визнання, оцінка та презентація інформації по фінансових інструментах нерозривно пов'язані із дисконтуванням, що застосовується як для оцінки фінансових інструментів по амортизованій собівартості, так і з оцінкою їх по справедливій вартості. Тому важливо окремо зупинитися на питанні дисконтування фінансових інструментів.

Первісна оцінка фінансових інструментів здійснюється по справедливій вартості. Винятком є торговельна дебіторська заборгованість, які оцінюються відповідно до МСФЗ 15 «Виручка від договорів з покупцями». Якщо немає спостережуваних даних першого рівня (відповідно до МСФЗ 13 «Оцінка по справедливій вартості»), то справедлива вартість оцінюється, виходячи із теперішньої вартості майбутніх грошових потоків, дисконтованих по ринковій ставці. Тобто, наприклад, коли позика видається по ставці, що є нижче ринкової, то первісно дана позика має бути оцінена як теперішня вартість майбутніх грошових потоків, дисконтованих по ринковій ставці. Різниця між фактично наданою сумою позики та первісною вартістю має бути віднесена на прибутки чи збитки періоду. Надалі така позика як правило оцінюється по амортизованій собівартості з використанням ефективної ставки відсотку [5].

Концепція ефективної ставки відсотку та її вибору теж створює великі труднощі для переважної більшості укладачів фінансової звітності. Ефективна ставка відсотку, притаманна фінансовому інструменту, – це ставка, яка точно дисконтує очікувані грошові потоки, пов'язані з фінансовим інструментом, протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента, до валової балансової вартості на момент первісного визнання. Такий розрахунок включає всі комісії та премії, сплачені або отримані, які є невід'ємною складовою ефективною ставки відсотку. Найпростішим прикладом ефективною ставки відсотку є внутрішня ставка дохідності, що притаманна певному потоку грошових коштів.

Амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання це сума, за якою фінансовий актив чи фінансове зобов'язання оцінюється під час первісного визнання з вирахуванням погашення основної суми, і з додаванням або вирахуванням накопиченої амортизації будь-якої різниці між первісною вартістю та вартістю при погашенні (відкоригованої, у випадку фінансових активів, із урахуванням резерву під збитки), визначена за методом ефективного відсотка. Завдяки цьому процентний дохід (витрати) розподіляється на періоди часу.

Якщо фінансовий інструмент оцінюється по справедливій вартості, використовуючи дохідний метод, то, як згадувалося вище, ставка дисконтування потребує періодичного перегляду. Як мінімум на звітну дату підприємство повинне переконатися, що існуюча ставка дисконтування відповідає ринковим.

Висновки. Дисконтування є одним із найважливіших інструментів та практик Міжнародних стандартів фінансової звітності. Воно забезпечує правильне відображення вартості грошей в часі в різних періодах. Правильне застосування даного інструменту сприяє якісній фінансовій звітності, а отже ефективним економічним рішенням, що приймаються на основі цієї звітності.

Незважаючи на боязнь вітчизняних підприємств дисконтувати операції та їх опір цьому, міжнародні стандарти фінансової звітності дуже чіткі щодо випадків застосування дисконтування та самого механізму. Головним міфом, який потрібно зруйнувати це те, що дисконтуванню підлягають тільки довгострокові статті. Насправді, дисконтуванню підлягають ті операції, де вплив дисконтування є суттєвим. Суттєвою у фінансовій звітності є та інформація, відсутність якої у звітності здатне вплинути на результат прийнятих рішень економічними агентами. Управлінський персонал підприємства повинен зазначити поріг суттєвості для різних операцій та різних класів активів і зобов'язань у своїй обліковій політиці.

Для ефективного дисконтування необхідно обрати правильну ставку дисконтування. Необхідно розуміти, коли ці ставки переглядаються, а коли ні. Особливу увагу варто приділити прогнозуванню грошових потоків, що будуть дисконтуватися, адже вони можуть мати більший вплив на підсумковий результат, ніж сама ставка.

Практики дисконтування мають бути прописані в обліковій політиці підприємства. Підприємство чітко повинно розуміти які операції підлягають дисконтуванню, які ставки застосовувати та який поріг суттєвості притаманний для кожної операції. У випадку наявної чіткої стратегії та чіткої облікової політики, дисконтування стане не обтяжливим обов'язком, а ефективним інструментом підвищення якості фінансової звітності та управління фінансами.

Список використаних джерел:

1. Карпунь Н.І. Концепція вартості грошей у часі інвестиційних рішень. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. № 21(2). С. 201–207.
2. Міністерство фінансів України. Переклад міжнародних стандартів фінансової звітності 2022 року та Концептуальної основи фінансової звітності. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576
3. Овчаренко В. Основні принципи, методика та проблеми складання консолідованої фінансової звітності за МСФЗ. *Вісник МСФЗ*. 2015. № 17. URL: <https://product.ligazakon.ua/osnovni-principi-metodika-ta-problemi-skladannya-konsolidovano%D1%97-finansovo%D1%97-zvitnosti-za-msfz/>
4. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Концептуальна основа фінансової звітності. 2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9. Фінансові інструменти. 2023. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_09_ukr_2022.pdf
6. Харламова, О.В. 10 правил дисконтування: шпаргалка для бухгалтера. 2022. URL: <https://amsfo.com.ua/10-pravyl-dyskontuvannia/>
7. Шепелюк В.А. Дисконтування як фінансовий інструмент вартісної оцінки об'єктів обліку: проблеми реалізації в умовах МСФЗ. *Вчені записки Університету "КРОК"*. 2019. № 2(54). С. 80–84.
8. Колпакова Ю. Бухгалтерські зміни з 10.08.2022 року. 2022. URL: <https://audit-invest.com.ua/articles/blog/buhgalterski-zminy-z-10-08-2022-roku>

References:

1. Karpun N. I. (2011) The concept of time value of money in the period of investment decisions. *Scientific journal of NFTU of Ukraine*, no. 21 (2), pp. 201–207.
2. Ministry of Finance of Ukraine (2023) Translation of international financial reporting standards and Conceptual framework of financial reporting as of 2022. Available at: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576
3. Ovacharenko V. (2015) The main principles, methodology and problems of preparation of consolidated financial statements according to IFRS. *Journal of IFRS*, no. 17. Available at: <https://product.ligazakon.ua/osnovni-principi-metodika-ta-problemi-skladannya-konsolidovano%D1%97-finansovo%D1%97-zvitnosti-za-msfz/>
4. International Accounting Standards Board (2018) Conceptual framework of financial reporting. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf
5. IASB (2023) IFRS 9. Financial instruments. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS_09_ukr_2022.pdf
6. Kharlamova O. V. (2022) 10 rules of discounting: hint for accountants. Available at: <https://amsfo.com.ua/10-pravyl-dyskontuvannia/>
7. Shepeluk V. A. (2019) Discounting as finance instrument of measurement of accounting subjects: the problems of realization in the conditions of IFRS. *Scientific notes of University "Krok"*, no. 2 (54), pp. 80–84
8. Kolpakova Y. (2022) The accounting changes since 10 August 2022. Available at: <https://audit-invest.com.ua/articles/blog/buhgalterski-zminy-z-10-08-2022-roku>